

LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRO
Į S A K Y M A S

**DĖL LIETUVOS HIGIENOS NORMOS HN 21:2005 „BENDROJO LAVINIMO
MOKYKLA. BENDRIEJI SVEIKATOS SAUGOS REIKALAVIMAI“
PATVIRTINIMO**

2005 m. birželio 9 d. Nr. V-476
Vilnius

Siekdamas užtikrinti mokinių sveikatos saugą bendrojo lavinimo mokyklose:

1. T v i r t i n u Lietuvos higienos normą HN 21:2005 „Bendrojo lavinimo mokykla. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ (pridedama).

2. P r i p a ž į s t u netekusiu galios Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 1998 m. gruodžio 17 d. įsakymą Nr. 750 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 21:1998 „Bendrojo lavinimo mokyklos higienos normos ir taisyklės“ tvirtinimo“ (Žin., 1998, Nr. 112-3117; 1999, Nr. 37-1143).

3. P a v e d u įsakymo vykdymo kontrolę ministerijos sekretoriui pagal administravimo sritį.

SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRAS

ŽILVINAS PADAIGA

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos
sveikatos apsaugos
ministro 2005 m. birželio 9 d.
įsakymu Nr.V-476

**LIETUVOS HIGIENOS NORMA
HN 21:2005 „BENDROJO LAVINIMO MOKYKLA.
BENDRIEJI SVEIKATOS SAUGOS REIKALAVIMAI“**

I. TAIKYMO SRITIS

1. Ši higienos norma nustato pagrindinius bendrojo lavinimo mokyklos (toliau vadinama – mokykla) pastato ir patalpų projektavimo, statybos, įrengimo bei eksploatavimo, mokinių maitinimo, ugdymo proceso higienos, sveikatos ugdymo bei priežiūros organizavimo reikalavimus.

2. Veikiančioms mokykloms taikomi tik tie reikalavimai, kurie nesusiję su pastato ar patalpų rekonstrukcijos darbais.

3. Ši higienos norma privaloma juridiniams ir fiziniams asmenims, užsiimantiems statybos technine veikla, mokyklų steigėjams bei vadovams, sveikatos saugos kontrolę atliekančioms institucijoms.

II. NUORODOS

4. Teisės aktai, į kuriuos pateikiamos nuorodos šioje higienos normoje:

4.1. Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymas (Žin., 1995, Nr. 107-2391; 2004, Nr. 21-617).

4.2. Lietuvos Respublikos statybos įstatymas (Žin., 1996, Nr. 32-788; 2001, Nr. 101-3597).

4.3. Lietuvos Respublikos geriamojo vandens įstatymas (Žin., 2001, Nr. 64-2327).

- 4.4. Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymas (Žin., 1998, Nr. 61-1726; 2002, Nr. 72-3016).
- 4.5. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas (Žin., 1991, Nr. 23-593; 1998, Nr. 67-1940; 2003, Nr. 63-2853).
- 4.6. Lietuvos Respublikos specialiojo ugdymo įstatymas (Žin., 1998, Nr. 115-3228).
- 4.7. Lietuvos Respublikos kūno kultūros ir sporto įstatymas (Žin., 1996, Nr. 9-215).
- 4.8. Lietuvos Respublikos tabako kontrolės įstatymas (Žin., 1996, Nr. 11-281; 2003, Nr. 117-5317).
- 4.9. Lietuvos Respublikos produktų saugos įstatymas (Žin., 1999, Nr. 52-1673; 2001, Nr. 64-2324).
- 4.10. Lietuvos Respublikos žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymas (Žin., 1996, Nr. 104-2363; 2001, Nr. 112-4069).
- 4.11. Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymas (Žin., 2002, Nr. 56-2225).
- 4.12. Lietuvos Respublikos maisto įstatymas (Žin., 2000, Nr. 32-893).
- 4.13. Lietuvos Respublikos nuodingųjų medžiagų kontrolės įstatymas (Žin., 2001, Nr. 64-2330).
- 4.14. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 7 d. nutarimas Nr. 544 „Dėl Darbų ir veiklos sričių, kuriose leidžiama dirbti darbuotojams, tik iš anksto pasitikrinsiems ir vėliau periodiškai besitikrinantiems, ar neserga užkrečiamosiomis ligomis, sąrašo ir šių darbuotojų sveikatos tikrinimosi tvarkos patvirtinimo“ (Žin., 1999, Nr. 41-1294; 2002, Nr. 73-3127).
- 4.15. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 14 d. nutarimas Nr. 746 „Dėl bendrojo lavinimo, specialiojo ugdymo, profesinio mokymo mokyklų, pagalbą mokiniui, mokytojui ir mokyklai teikiančių įstaigų steigimo, reorganizavimo, likvidavimo ir pertvarkymo kriterijų sąrašo patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 95-3510).
- 4.16. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. birželio 29 d. įsakymas Nr. V-479 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 42:2004 „Gyvenamųjų ir viešojo naudojimo pastatų mikroklimatas“ patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr.105-3911).
- 4.17. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005 m. kovo 21 d. įsakymas Nr.V-180 „Dėl Ūkinės komercinės veiklos rūšių, kuriomis versdamiesi fiziniai ir juridiniai asmenys privalo turėti leidimą-higienos pasą, sąrašo bei leidimo-higienos paso išdavimo taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2005, Nr.41-1319).
- 4.18. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 1999 m. lapkričio 25 d. įsakymas Nr. 510 „Dėl Rekomenduojamų paros maistingųjų medžiagų ir energijos normų tvirtinimo“ (Žin., 1999, Nr. 102-2936).
- 4.19. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2004 m. rugsėjo 17 d. įsakymas Nr. ISAK-1462 „Dėl teisės pažeidimų, mokyklos nelankymo, narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimo, ŽIV/AIDS, smurto ir nusikalstamumo prevencijos“ (Žin., 2004, Nr. 145-5281).
- 4.20. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2000 m. gegužės 24 d. įsakymas Nr. 277 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 98:2000 „Natūralus ir dirbtinis darbo vietų apšvietimas. Apšvietos ribinės vertės ir bendrieji matavimo reikalavimai“ (Žin., 2000, Nr. 44-1278).
- 4.21. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2000 m. gegužės 31 d. įsakymas Nr. 301 „Dėl profilaktinių sveikatos tikrinimų sveikatos priežiūros įstaigose“ (Žin., 2000, Nr. 47-1365).
- 4.22. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2001 m. lapkričio 30 d. įsakymas Nr. 622 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 55:2001 „Viešieji tualetai“ patvirtinimo“ (Žin., 2001, Nr. 103-3688).
- 4.23. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2001 m. birželio 25 d. įsakymas Nr. 356 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 105:2001 „Polimeriniai statybos produktai ir baldinės medžiagos“ patvirtinimo“ (Žin., 2001, Nr. 58-2095).

4.24. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2001 m. gruodžio 29 d. įsakymas Nr. 687 „Dėl Saugos duomenų lapo reikalavimų ir jo pateikimo profesionaliems naudotojams tvarkos patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. 26-946).

4.25. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. gruodžio 30 d. įsakymas Nr. V-975 „Dėl nuodingųjų medžiagų pagal jų toksiškumą sąrašo patvirtinimo“ (Žin., 2005, Nr. 3-47).

4.26. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. spalio 18 d. įsakymas Nr. 512 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 35:2002 „Gyvenamosios aplinkos orą teršiančių medžiagų koncentracijų ribinės vertės“ patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. 105-4726).

4.27. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. birželio 18 d. įsakymas Nr. 288 „Dėl Privalomo profilaktinio aplinkos kenksmingumo pašalinimo (dezinsekcija, dezinfekcija, deratizacija) tvarkos patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. 63-2551).

4.28. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. rugpjūčio 5 d. įsakymas Nr. 394 „Dėl Pavojingų ir ypač pavojingų užkrečiamųjų ligų židinių privalomojo aplinkos kenksmingumo pašalinimo (dezinsekcijos, dezinfekcijos, deratizacijos) tvarkos patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. 80-3465).

4.29. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. liepos 8 d. įsakymas Nr. 358 „Dėl Biocidų autorizacijos ir registracijos nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. 79-3361).

4.30. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. rugpjūčio 14 d. įsakymas Nr. 421 „Dėl Biocidų autorizacijos ir registracijos taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. 87-3760).

4.31. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. gruodžio 24 d. įsakymas Nr. 673 „Dėl Privalomojo epidemiologinio registravimo, privalomojo informacijos apie epidemiologinio registravimo objektus turinio ir informacijos privalomojo perdavimo tvarkos patvirtinimo“ (Žin., 2003, Nr. 12-444).

4.32. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. kovo 4 d. įsakymas Nr. 102 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 75:2002 „Išimokymklinio ugdymo įstaigos. Higienos normos ir taisyklės“ patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. 27-968).

4.33. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. sausio 31 d. įsakymas Nr. V-51 „Dėl Asmenų, kurie privalo įgyti žinių sveikatos klausimais, profesijų sąrašo, ir Asmenų, kurie dėl savo darbo ar kitos veiklos pobūdžio privalo įgyti pirmosios medicinos pagalbos teikimo žinių ir įgūdžių, profesijų ir veiklos sričių sąrašo bei mokymo tvarkos patvirtinimo“ (Žin., 2003, Nr. 18-795).

4.34. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. liepos 1 d. įsakymas Nr. V-392 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 15:2003 „Maisto higiena“ tvirtinimo“ (Žin., 2003, Nr. 70-3205).

4.35. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. liepos 23 d. įsakymas Nr. V-455 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 24:2003 „Geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimai“ patvirtinimo“ (Žin., 2003, Nr. 79-3606).

4.36. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugsėjo 3 d. įsakymas Nr. V-520 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 33-1:2003 „Akustinis triukšmas. Leidžiami lygiai gyvenamojoje ir darbo aplinkoje. Matavimo metodikos bendrieji reikalavimai“ patvirtinimo“ (Žin., 2003, Nr. 87-3957).

4.37. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. gruodžio 31 d. įsakymas Nr. V-791 „Dėl Lietuvos higienos normų HN 50:2003 „Visą žmogaus kūną veikianti vibracija. Didžiausi leidžiami dydžiai ir matavimo reikalavimai gyvenamuosiuose ir visuomeniniuose pastatuose“ ir HN 51:2003 „Visą žmogaus kūną veikianti vibracija: didžiausi leidžiami dydžiai ir matavimo reikalavimai darbo vietose“ patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 45-1490).

4.38. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. vasario 12 d. įsakymas Nr. V-65 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 32:2004 „Darbas su videoterminalais. Saugos ir sveikatos reikalavimai“ patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 32-1027).

4.39. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 1999 m. sausio 18 d. įsakymas Nr. 19 „Dėl STR 2.09.02:1998 „Šildymas, vėdinimas ir oro kondicionavimas“ patvirtinimo ir 1998 08 31 įsakymo Nr. 162 dalinio pakeitimo“ (Žin., 1999, Nr. 13-333).

4.40. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. gegužės 14 d. įsakymas Nr. 242 „Dėl statybos techninio reglamento STR 1.11. 01:2002 „Statinių pripažinimo tinkamais naudoti tvarka“ patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. 60-2475).

4.41. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2001 m. birželio 14 d. įsakymas Nr. 317 „Dėl STR 2.03.01:2001 „Statiniai ir teritorijos. Reikalavimai žmonių su negalia reikmėms“ patvirtinimo“ (Žin., 2001, Nr. 53-1898).

4.42. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. vasario 27 d. įsakymas Nr. D1-91 „Dėl statybos techninio reglamento STR 2.02.02:2004 „Visuomeninės paskirties statiniai“ patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 54-1851).

4.43. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2000 m. vasario 11 d. įsakymas Nr. 113 „Dėl moksleivių nelaimingų atsitikimų tyrimo, registravimo ir apskaitos nuostatų“ (Žin., 2000, Nr. 15-403).

4.44. Lietuvos Respublikos valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2004 m. rugpjūčio 27 d. įsakymas Nr. B1-750 „Dėl maisto tvarkymo subjektų patvirtinimo reikalavimų patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 135-4917).

4.45. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministrės 1999 m. lapkričio 24 d. įsakymas Nr. 95 „Dėl saugos ir sveikatos apsaugos ženklų naudojimo darbovietėse nuostatų“ (Žin., 1999, Nr. 104-3014).

III. SĄVOKOS IR JŲ APIBRĖŽIMAI

5. Šioje higienos normoje vartojamos šios sąvokos ir jų apibrėžimai:

5.1. **bendrojo lavinimo mokykla** – mokykla, kurios pagrindinė veikla yra ugdymas pagal formaliojo švietimo pradinio, pagrindinio, vidurinio ar atitinkamas specialiojo ugdymo programas;

5.2. **mokymo klasė** – mokomoji mokyklos patalpa, skirta ugdymo programai vykdyti;

5.3. **mokymo kabinetas** – mokomoji mokyklos patalpa, skirta ugdymo programai vykdyti su įrengimais specialiesiems darbams;

5.4. **priešmokyklinio ugdymo grupė** – ugdomosios veiklos erdvė, kurios plotas, baldai, įranga ir priemonės užtikrina priešmokyklinio ugdymo programos įgyvendinimui reikalingas sąlygas;

5.5. **kontrolinis darbas** – savarankiškas, projektinis, kūrybinis, laboratorinis ar kitoks darbas, skirtas žinių ir gebėjimų patikrinimui, kuriam atlikti skiriama ne mažiau kaip 30 min. pamokos laiko ir jis yra įvertinamas;

5.6. **ergonominiai reikalavimai** – darbo priemonių ir sąlygų optimizavimas, tausojant žmogaus sveikatą;

5.7. **kompiuterizuota mokymo(si) vieta** – vieta su vaizduokliu bei įrenginiais, kurioje gali būti klaviatūra ar duomenų įvesties įrenginys ir (arba) programinė įranga.

5.8. **mokyklos teritorija** – nedalomas teritorinis vienetas, turintis nustatytas ribas ir pagrindinę tikslinę su moksleivių ugdymu susijusių paskirtį;

5.9. **pusrūsis (cokolinis aukštas)** – pastato dalis, kurioje visų patalpų arba didesniosios pusrūsio dalies grindys yra žemiau projektinio (nusistovėjusio) žemės paviršiaus, tačiau ne žemiau kaip 0,9 m nuo jo, ir bent iš vienos pusrūsio pusės yra langai;

5.10. **rūsys** – ūkinės ir techninės reikmės skirta apatinė pastato dalis, kurioje patalpų grindys iš visų pusių yra žemiau projektinio (nusistovėjusio) žemės paviršiaus ir jose nėra langų, o jei langų yra – pusė arba daugiau grindų ploto įgilinta daugiau kaip 0,9 m nuo projektinio arba nusistovėjusio žemės paviršiaus;

5.11. **ribinė vertė** – kenksmingos cheminės medžiagos koncentracijos kvėpavimo erdvės ore ir laike kintančio vidurkio didžiausia leistina vertė per standartizuotą laiko tarpą;

5.12. **sveikatos ugdymas** – sveikatos mokymo, sveikatos vertybių formavimo ir sugebėjimo kelti bei spręsti sveikatos problemas visuma;

5.13. **ūkinės paskirties aikštelė** – mokyklos teritorijos dalis, skirta buitinių atliekų konteineriams laikyti ir ūkio transportui;

5.14. **specialioji ekspertizė** – ekspertizės objekto vienos srities (aspekto) tyrimas ir ekspertizės išvadų pateikimas.

IV. BENDROSIOS NUOSTATOS

6. Mokykloje turi būti sudaromos saugios ir sveikos ugdymo sąlygos, nekeliančios pavojaus mokinių sveikatai [4.8, 4.9, 4.10, 4.11].

7. Mokykla gali veikti tik teisės aktų nustatyta tvarka įregistravusi savo veiklą ir turėdama galiojančius dokumentus, patvirtinančius, kad mokykla atitinka teisės aktų reikalavimus [4.5, 4.17].

8. Mokykloje turi būti numatytos visos reikiamos patalpos mokinių ugdymo ir maitinimo procesui organizuoti. Mokyklos patalpose gali būti vykdoma tik su mokinių ugdymu susijusi veikla, taip pat kultūrinis ir neformalusis bendruomenės švietimas.

9. Mokyklos darbuotojai gali dirbti tik teisės aktų nustatyta tvarka pasitikrinę sveikatą ir turėdami sveikatos žinių pažymėjimus, patvirtinančius įgytas žinias sveikatos klausimais, o pedagoginiai darbuotojai – dar ir pirmosios medicinos pagalbos teikimo klausimais [4.14, 4.33].

10. Mokyklos teritorija ir pastatai turi būti pritaikyti ir mokiniams, turintiems judesio ir padėties sutrikimų, bei atitikti teisės aktuose nustatytus reikalavimus [4.41].

V. MOKYKLOS SKLYPAS IR TERITORIJA

11. Teritorijos, kuriose gali būti statomi mokyklų pastatai, nustatomos atitinkamais teritorijų planavimo dokumentais [4.1].

12. Mokyklos sklypo dydis turi būti nustatomas atsižvelgiant į planuojamą mokinių skaičių, bet turi būti ne mažesnis kaip:

12.1. 50 m² vienam mokiniui, jei mokykloje iki 600 mokinių;

12.2. 40 m² vienam mokiniui, jei mokykloje nuo 601 iki 800 mokinių;

12.3. 33 m² vienam mokiniui, jei mokykloje nuo 801 iki 1100 mokinių;

12.4. 21 m² vienam mokiniui, jei mokykloje nuo 1101 iki 1500 mokinių;

12.5. 17 m² vienam mokiniui, jei mokykloje daugiau kaip 1500 mokinių.

13. Draudžiama mažinti veikiančių mokyklų sklypų dydžius.

14. Visa mokyklos teritorija turi būti aptverta ne žemesne kaip 1,5 metro tvora arba gyvatvore. Atstumas nuo mokyklos teritorijos ribų iki gretimų statinių turi būti ne mažesnis kaip 25 m.

15. Mokyklos teritorijoje turi būti šios veiklos zonos: kūno kultūros, poilsio, ūkinė.

16. Teritorija turi būti apželdinta, sistemingai valoma. Vasarą žolės aukštis turi būti ne didesnis kaip 10 cm. Apželdinant mokyklos teritoriją, krūmus galima sodinti ne mažesniu kaip 5 m atstumu nuo mokyklos pastato, medžius – 20 m atstumu. Draudžiama teritorijoje sodinti ir auginti dygius ir nuodus išskiriančius augalus.

17. Poilsio zona rengiama prie mokyklos pastato pagrindinio išėjimo į teritoriją. Priešmokyklinių grupių vaikams, pradinių klasių mokiniams turi būti numatyta atskira poilsio zona.

18. Kūno kultūros zona turi būti įrengiama ne mažesniu kaip 25 m atstumu nuo mokyklos pastato ir iš tos mokyklos pastato pusės, kurioje nėra mokymo klasių ir mokymo kabinetų. Kūno kultūros zona turi sudaryti apie 35–40 % mokyklos teritorijos.

19. Mokyklose, numatytose daugiau kaip 1000 mokinių, turi būti ne mažesnė kaip 3000 m² futbolo aikštelė. Aplink futbolo aikštelę įrengiamas bėgimo takas. Futbolo aikštelės danga turi būti žolė. Bėgimo takas padengiamas specialiai tam skirta danga.

Taip pat turi būti įrengta universali aikštelė krepšiniui, tinkliniui bei kitoms sporto šakoms, ne mažesnė kaip 800 m².

20. Mokyklose, numatytose iki 1000 mokinių, turi būti įrengta mažoji universali ne mažesnė kaip 2000 m² aikštelė sportiniams žaidimams bei lengvosios atletikos rungtims.

21. Universalios aikštelės krepšiniui, tinkliniui, sportiniams žaidimams bei lengvosios atletikos rungtims padengiamos specialiai tam skirtomis dangomis.

Įrenginiai kūno kultūros zonoje turi būti patikimai sutvirtinti, techniškai tvarkingi, nekelti pavojaus mokinių sveikatai ir gyvybei.

22. Ūkinės paskirties aikštelė turi būti įrengta arčiau maisto tvarkymo patalpų. Turi būti įrengtas atskiras įvažiavimas į ją. Aikštelės danga – asfaltas, betonas ar kita kieta danga, kurią būtų lengva valyti, o prireikus – dezinfekuoti.

23. Ūkinės paskirties aikštelėje, ne mažesniu kaip 20 m atstumu nuo maisto tvarkymo patalpų, turi būti įrengta buitiniams atliekoms laikinai sandėliuoti skirta vieta su kieta danga ir pastoge, dengiančia konteinerius nuo lietaus ir sniego. Ji turi būti aptverta ne žemesniu kaip 1,2 m aukščio aptvaru iš trijų pusių. Dangos nuolydis turi būti ne didesnis kaip 2%. Konteineriai turi būti su uždaromais liukais.

24. Triukšmas bei oro kokybė teritorijoje turi atitikti visuomenės sveikatos priežiūros teisės aktuose nustatytus reikalavimus [4.26, 4.36].

25. Tamsiu paros metu teritorijos apšvieta turi būti ne mažesnė kaip 10 lx.

VI. PATALPOS IR JŲ ĮRENGIMAS

26. Mokykla gali būti steigiama pastate, kuris suprojektuotas, pastatytas ar rekonstruotas, įrengtas ir pripažintas tinkamu naudoti pagal teisės aktų reikalavimus [4.2, 4.39, 4.40, 4.41, 4.42].

27. Mokyklos gali būti steigiamos ne aukštesniuose kaip 4 aukštų pastatuose. 4-ame aukšte negali būti įrengta daugiau kaip 25% visų mokymo patalpų [4.42].

28. Laiptinės, laiptų aptvaros turi būti įrengtos taip, kad užtikrintų mokinių saugą. Aptvarų, turėklų, baliustradų aukštis turi būti ne mažesnis kaip 1,2 m. Neleidžiama įrengti aptvarų, turėklų su horizontaliu dalijimu, o vertikalaus dalijimo beklūtis tarpas turi būti ne didesnis kaip 0,10 m. Lauko laiptai ar jų dalys ir aikštelės turi būti su aptvarais, jeigu jų aukštis nuo žemės paviršiaus yra ne mažesnis kaip 0,45 m [4.42].

29. Mokykloje turi būti numatytos patalpos, naudojamos poilsiui, skiriant ne mažiau kaip 0,75 m² vienam mokiniui.

30. Priešmokyklinių grupių vaikų, pradinių klasių mokinių mokymo patalpos turi būti įrengtos atskirame bloke, ne aukščiau kaip 2-ame aukšte.

31. Jeigu mokykloje organizuojamas priešmokyklinis ugdymas, kurio trukmė iki 4 val. per dieną, priešmokyklinio ugdymo grupės veiklos erdvė, o jeigu ilgiau – tai ir vaiko priežiūros sąlygos, turi atitikti visuomenės sveikatos priežiūros teisės aktų reikalavimus, taikomus ikimokyklinio ugdymo įstaigoms [4.32].

32. Mokymo klasės, mokymo kabinetai ir priešmokyklinio ugdymo grupės turi būti izoliuotos nuo patalpų, kuriose per pamokas sukeliamas triukšmas, taip pat nuo patalpų, iš kurių sklinda kvapai.

33. Mokymo patalpų aukštis turi būti ne mažesnis kaip 3 m. Pagalbinių patalpų, koridorių aukštis gali būti mažesnis, bet ne mažesnis kaip 2,1 m. Rekonstruojamose ar remontuojamose patalpose, jeigu patalpų aukščio negalima padidinti nekeičiant laikančiųjų konstrukcijų, turi būti atlikta specialioji higieninė ekspertizė [4.42].

34. Draudžiama įrengti mokymo klases ir mokymo kabinetus, priešmokyklinio ugdymo grupes rūsiuose, cokoliniuose aukštuose.

35. Mokyklos pastatas sklype turi būti orientuotas taip, kad mokymo klasės, mokymo kabinetai būtų orientuoti į pietus, rytus, pietryčius, pietvakarius, biologijos kabinetas – į pietus, informatikos kabinetas – į šiaurę.

36. Mokymo klasėse ir mokymo kabinetuose turi būti naudojami tik mokykliniai baldai.

37. Mokykliniai suolai, mokyklinės kėdės ir stalai (toliau – suolai) turi būti paženklinėti atitinkama spalva ar funkcinio dydžio skaitmenine išraiška.

38. Suolai, pagaminti iki 2005 01 01, turi atitikti Lietuvos standarto LST ISO 5970 „Baldai. Mokymo įstaigų kėdės ir stalai“ reikalavimus. Suolų funkciniai dydžiai pateikti 1 lentelėje.

1 lentelė. Suolų funkciniai dydžiai pagal Lietuvos standartą LST ISO 5970 „Baldai. Mokymo įstaigų kėdės ir stalai“

Dydžio žymuo	Dydžio spalvinis Vidutinis mokinio kodas ūgis, cm	Stalviršio aukštis, cm (nuokrypis±1)	Sėdynės aukštis, cm (nuokrypis±1)
1	Oranžinis 105	46	26
2	Violetinis 120	52	30
3	Geltonas 135	58	34
4	Raudonas 150	64	38
5	Žalias 165	70	42
6	Mėlynas 180	76	46

Suolai, pagaminti pagal LST L ENV 1729 „Baldai. Mokymo įstaigų kėdės ir stalai“, turi atitikti šio standarto reikalavimus. Suolų funkciniai dydžiai pateikti 2 lentelėje.

2 lentelė. Suolų funkciniai dydžiai pagal LST L ENV 1729 „Baldai. Mokymo įstaigų kėdės ir stalai“

Baldų funkcinis dydis (cm)	Dydžio spalvinis kodas	Mokinio, kuriam skirtas baldas, ūgis
1	Oranžinis	Nuo 80 iki 100
2	Violetinis	Nuo 95 iki 115
3	Geltonas	Nuo 110 iki 135
4	Raudonas	Nuo 125 iki 155
5	Žalias	Nuo 140 iki 170
6	Mėlynas	Nuo 160 iki 190
7	Baltas	Nuo 185

39. Mokiniai mokymo klasėse ir mokymo kabinetuose turi sėdėti jų ūgį atitinkančiuose suoluose. Mokinių ūgiui išmatuoti pradinėse klasėse turi būti įrengtos ūgio matuoklės.

40. Grupės, klasės komplektuojamos teisės aktų nustatyta tvarka [4.15]. Kiekvienam mokiniui mokymo klasėje turi būti numatyta ne mažesnė kaip 2 m² mokymosi vieta, o mokymo kabinete – 2,4 m².

41. Mokiniai mokymo klasėje sodinami, atsižvelgiant į mokinio regą, klausą bei gydytojo pateiktus nurodymus. Silpnesnės regos ar blogesnės klausos mokiniai turi būti sodinami priekyje, ne toliau kaip 3-iame suole nuo lentos, į jų ūgiui pritaikytą suolą. Jei mokinio rega pakankamai koreguota akiniais ir juos nuolat dėvi, jis gali sėdėti bet kurioje mokymo klasės vietoje jo ūgį atitinkančiame suole. Mokiniai, turintys specialiųjų ugdymosi poreikių, mokymo klasėje sodinami pagal pedagoginių psichologinių tarnybų ir /arba gydytojų rekomendacijas [4.6].

42. Jeigu mokiniai susodinami trimis ar keturiomis eilėmis, per mokslo metus ne mažiau kaip du kartus jie turi būti persodinami iš vienos suolų eilės į kitą, keičiant žiūrėjimo kampą.

43. Atstumas nuo pirmųjų suolų iki lentos turi būti ne mažesnis kaip 2,6 m – statant suolus trimis eilėmis, ne mažesnis kaip 3 m – statant suolus keturiomis eilėmis. Jei pamokos metu nereikia naudotis mokymo klasės lenta, suolai gali būti statomi pusračiu, vieni prieš kitus ir pan., užtikrinant pakankamą stalo paviršiaus apšvietimą, taisyklingą kūno laikyseną.

Pagrindinis apšvietimo srautas dešiniarankiams turi kristi iš kairės, kairiarankiams – iš dešinės.

44. Stačiakampio formos mokymo klasėse suolai statomi dviem ar trimis eilėmis. Atstumas nuo išorinės sienos iki pirmos eilės suolų turi būti ne mažesnis kaip 0,6 m, tarp eilių – 0,6–0,7 m, nuo vidinės sienos iki antros (trečios) eilės suolų – 0,5 m, nuo galinės sienos iki paskutinių suolų – 0,5 m.

45. Atstumas nuo paskutinio suolo iki lentos turi būti ne didesnis kaip 9 m.

46. Atstumai tarp suolų turi būti tokie, kad mokiniai netrukdomai galėtų išeiti iš suolo.

47. Kompiuterizuotos mokymo(si) vietos įrengimo reikalavimai:

47.1. visi kompiuterio įrenginiai turi atitikti privalomuosius saugos reikalavimus ir būti nepavojingi mokinių sveikatai [4.9, 4.38];

47.2. vaizduoklio ekrane vaizdas turi būti ryškaus kontūro, stabilus ir nemirgėti, tekstas – lengvai skaitomas;

47.3. atstumas nuo vaizduoklio ekrano iki mokinio akių turi būti ne mažesnis kaip 40 cm;

47.4. šviesos šaltiniai neturi akinti, turi kuo mažiau atspindėti šviesą ekrane ir nesukelti mokiniams nemalonių jautimų ir akių nuovargio;

47.5. mokymosi vieta turi būti suprojektuota ir įrengta taip, kad mokinys galėtų laisvai prie jos prieiti, turėtų pakankamai erdvės darbo ir kitiems judesiams atlikti bei kūno padėčiai keisti. Stalo ir kėdės konstrukcija turi atitikti ergonominius reikalavimus ir užtikrinti mokiniui patogią kūno padėtį;

47.6. klaviatūros vietos aukštis turi būti toks, kad leistų išlaikyti taisyklingą kūno laikyseną, išvengti plaštakų, riešų ir pečių juostos nuovargio;

47.7. priešais klaviatūrą turi būti pakankamai vietos, kad mokinys galėtų atremti plaštakas ir riešus;

47.8. klavišų simboliai turi būti kontrastingi ir įskaitomi;

47.9. klaviatūra ir pelė turi būti viename aukštyje;

47.10. mokymosi vietai turi būti skiriama ne mažiau kaip 6 m² klasės ploto ir ne mažiau kaip 20 m³ erdvės;

47.11. atstumas nuo vieno vaizduoklio ekrano iki kito vaizduoklio užpakalinio paviršiaus turi būti ne mažesnis kaip 2 m, tarp šoninių paviršių – ne mažesnis kaip 1,2 m;

47.12. elektromagnetinio lauko lygis, jonizuojanti spinduliuotė, vibracija turi atitikti visuomenės sveikatos priežiūros teisės aktų reikalavimus [4.37, 4.38].

48. Mokymo kabinetai įrengiami viename mokyklos pastato bloke – vienas virš kito, kad būtų patogiau įrengti ištraukiamąją ventiliaciją, vandentiekį ir t.t.

49. Šalia mokymo kabinetų įrengiami laborantų kambariai su durimis į mokymo kabinetą ir į koridorių.

50. Biologijos mokymo kabinetas įrengiamas pirmame aukšte.

51. Chemijos mokymo kabinetas įrengiamas viršutiniame pastato aukšte. Kabinete turi būti užtikrinta nuolatinė ir efektyvi oro kaita. Natūraliam vėdinimui užtikrinti turi būti įrengti viršlangiai ir/ar orlaidės.

52. Chemijos mokymo kabinete ir laboranto kambaryje turi būti įrengiamos traukos spintos darbams, kuriuos atliekant išsiskiria kenksmingos dujos ir/ar garai.

Priklausomai nuo to, su kokiomis cheminėmis medžiagomis dirbama, traukos spintose pro 15–20 cm pravertą traukos spintos sąvarą oro greitis turi būti:

– ne mažesnis kaip 0,5 m/s, jeigu cheminės medžiagos neviršytina ribinė vertė didesnė nei 10 mg/m³;

– 0,6 m/s – 1,0 m/s, jeigu cheminės medžiagos neviršytina ribinė vertė 0,1–10 mg/m³;

– 1,0 m/s – 1,5 m/s, jeigu cheminės medžiagos neviršytina ribinė vertė mažesnė kaip 0,1 mg/m³.

53. Chemijos kabinete gali būti laikomos ir naudojamos tik tos cheminės medžiagos, kurios reikalingos mokymui ir kurių laikymas ir naudojimas neprieštarauja teisės aktų reikalavimams [4.13, 4.25].

54. Technologijų kabinete turi būti įrengiamos darbo vietos ugdymo procese numatytoms priemonėms vykdyti. Siuvimo mašinos statomos taip, kad pagrindinis šviesos srautas kristų iš kairės pusės.

55. Medžio ir metalo apdirbimo dirbtuvės įrengiamos pirmame aukšte ir atskiriamos nuo mokymo klasių ir mokymo kabinetų garsą sugeriančiomis kapitalinėmis sienomis bei antrojo aukšto perdengimais. Dirbtuvėse kiekvienam mokiniui turi būti numatyta 6 m² darbo vieta.

56. Prie kiekvienos dirbtuvės įrengiama ne mažesnė kaip 15 m² įrankių ir žaliavos laikymo patalpa.

57. Dirbtuvėse mokiniai turi dirbti su specialia jų ūgį atitinkančia apranga ir turėti reikiamų įrankių komplektą. Mokytojo darbo vieta įrengiama ant pakylės, kur sustatomi demonstravimo įrenginiai.

58. Darbastaliai medžio apdirbimo dirbtuvėse statomi statmenai į langus arba 45° kampu, atstumas tarp jų turi būti 0,8 m, o tarp eilių – 1,2 m.

59. Metalo apdirbimo dirbtuvėse darbastaliai statomi taip, kad šviesa kristų ant gaminamos detalės iš priekio arba dešinės pusės. Prie darbastalių įrengiami apsauginiai metaliniai tinkleliai.

60. Dirbtuvėse daugiaviečiai darbastaliai statomi skersai patalpų. Atstumas tarp eilių – 1,0 m.

61. Dirbtuvėse prie kiekvieno darbastalio įrengiama vieta atsisėsti. Darbo vietose turi būti specialios spintelės, stovai arba lentynos įrankiams laikyti.

62. Dirbtuvėse turi būti pirmosios pagalbos rinkinys, kurio sudėtis pateikta šios higienos normos 1 priede.

63. Mokykloje priklausomai nuo numatyto mokinių skaičiaus turi būti įrengiama viena arba dvi sporto salės, skiriant 0,9 m² plotą vienam mokiniui.

Iš sporto salės turi būti išėjimas į kūno kultūros zoną.

64. Prie sporto salės atskirai mergaitėms ir berniukams turi būti įrengti persirengimo kambariai, numatant vienam mokiniui 0,35 m² plotą, dušai ir tualetai. Persirengimo kambariai turi tiesiogiai jungtis su dušų ir tualetų patalpomis. Įėjimas į sporto salę turi būti tiesiogiai iš persirengimo patalpų arba iš atskiro koridoriaus. Persirengimo kambariuose turi būti įrengtos kabyklos arba spintelės drabužiams.

65. Pamokų sporto salėje metu vienam mokiniui turi būti numatytas ne mažesnis kaip 8,5–13,5 m² plotas.

66. Sporto salėje turi būti tik ta įranga bei inventoriūs, kurie reikalingi pamokoms. Neturi būti pašalinių daiktų ar sugadintos įrangos.

67. Sporto salėse, kur žaidžiama su kamuoliu, langai, šviestuvai ir radiatoriai turi būti apsaugomi specialia įranga.

68. Vienam mokiniui drabužinėje turi būti numatytas ne mažesnis kaip 0,15 m² plotas. Priešmokyklinių grupių vaikams, pradinių klasių mokiniams drabužinės turi būti įrengtos atskirai nuo vyresnių klasių mokinių drabužinių. Draudžiama drabužines įrengti mokymo klasėse, priešmokyklinio ugdymo grupėse.

69. Kiekviename aukšte turi būti įrengiamas tualetas su prausykla, atskirai mergaitėms ir berniukams. Jų išorinės durys neturi būti priešais mokymo, ugdymo patalpų duris. Tualetuose kabinos turi būti įrengiamos su uždaromis durimis.

70. Tualetu su prausykla patalpoje turi būti asmens higienos priemonių: tualetinio popieriaus, muilo, rankų džiovintuvų (ar vienkartiniai rankšluosčiai).

71. Sanitarinių įrenginių skaičius priklauso nuo mokinių skaičiaus, tačiau turi būti ne mažesnis kaip:

71.1. 1 unitazas dvidešimčiai mergaičių;

71.2. 1 unitazas ir 1 pisuaras trisdešimčiai berniukų;

71.3. 1 praustuvų trisdešimčiai mokinių;

71.4. 1 dušo ragelis 5 mokiniams dušinėse.

72. Unitazai ir praustuvai turi būti sumontuoti taip, kad atitiktų mokinių ūgį: priešmokyklinių grupių vaikams ir pradinių klasių mokiniams įrengiami mažesnio aukščio unitazai ir praustuvės.

Visi sanitariniai įrenginiai turi būti veikiantys ir techniškai tvarkingi.

73. Mokykloje, kur vykdomas pagrindinis ir vidurinis ugdymas, turi būti mergaičių asmens higienos kabinos, skaičiuojant vieną kabiną septyniasdešimčiai mergaičių.

74. Jeigu mokykloje yra įrengtas lauko tualetas, jo įrengimas ir eksploatavimas turi atitikti visuomenės sveikatos priežiūros teisės aktų reikalavimus [4.22].

75. Patalpų vidaus apdailos, baldų medžiagos turi atitikti visuomenės sveikatos priežiūros teisės aktuose nustatytus reikalavimus. Patalpų vidaus apdaila turi atitikti jų funkcinę paskirtį [4.23].

76. Mokyklos patalpų grindų danga turi būti neslidi, lygi, be plyšių, lengvai valoma drėgnu būdu ir atspari cheminiams valikliams bei dezinfekcijos medžiagoms.

Grindų aukščių pasikeitimai turi būti pažymėti įspėjamaisiais ženklais arba atitinkama spalva [4.45].

VII. APŠVIETIMAS

77. Visose mokymo ir ugdymo patalpose turi būti tiesioginis natūralus apšvietimas. Natūralios apšvietos koeficientas turi būti ne mažesnis kaip 1,5 % toliausiai nuo lango nutolusiame taške, o insoliacija – ne trumpesnė kaip 3 val.

Koridoriai, naudojami poilsiui, ir laiptinės turi būti apšviesti natūraliai.

78. Jei mokymo klasės plotis yra didesnis negu 6 m, turi būti numatytas natūralus apšvietimas ir iš dešinės pusės.

79. Mokymo proceso metu pagrindinis šviesos srautas turi kristi mokiniams iš kairės.

80. Tik dirbtinis apšvietimas leidžiamas maisto sandėliuose ir buitinėse patalpose, ūkiniuose sandėliuose, dušinėse ir tualetuose prie sporto salės bei personalo tualetuose.

81. Mokymo klasėse ir mokymo kabinetuose turi būti įrengtos užuolaidos (žaliuzės), apsaugančios nuo tiesioginių saulės spindulių.

82. Visose mokyklos patalpose turi būti įrengtas dirbtinis apšvietimas, atitinkantis visuomenės sveikatos priežiūros teisės aktų reikalavimus [4.20]. Patalpų dirbtinio apšvietimo vertės pateiktos 3 lentelėje.

3 lentelė. Patalpų dirbtinio apšvietimo vertės

Patalpos pavadinimas kuriam taikoma apšvieta	Apšvieta (lx), ne mažiau kaip	Paviršius,
1	2	3
1. Priešmokyklinio ugdymo grupė, horizontalus paviršius mokymo klasė, mokymo kabinetas, nuo grindų aktų salė, skaitykla	300	Stalo 0,8 m aukštyje
2. Mokymo klasė vertikalus paviršius	300	Klasės lentos
3. Informatikos kabinetas horizontalus paviršius nuo grindų	300 (ne daugiau kaip 500)	Stalo 0,8 m aukštyje

vertikalus paviršius	100 (ne daugiau kaip 250)	Vaizduoklio
4. Technologijų kabinetas horizontalus paviršius	400	Stalo 0,8 m aukštyje
nuo grindų		
5. Sporto salė paviršius	200	Horizontalus (grindys)
6. Patalpos, naudojamos poilsiui paviršius	150	Horizontalus 0,8 m aukštyje
nuo grindų		
7. Drabužinė, vestibulius, koridorius paviršius	100	Horizontalus 0,8 m aukštyje
nuo grindų		
8. Laiptinė, tualetas su prausykla paviršius	75	Horizontalus 0,5 m aukštyje
nuo grindų		
9. Sveikatos kabinetas paviršius	200	Horizontalus 0,8 m aukštyje
nuo grindų		

83. Dirbtiniam apšvietimui turi būti naudojamos liuminescencinės lempos. Perdegusios, sugedusios lempos turi būti tvarkomos teisės aktų nustatyta tvarka [4.4].

84. Dirbtiniam apšvietimui turi būti naudojami šviestuvai ir lempos, pagal gamintojo deklaraciją skirti konkrečių patalpų apšvietimui.

85. Prie staklių ir prie siuvimo mašinų turi būti numatytas ir vietinis apšvietimas.

86. Vestibulyje, koridoriuose, poilsio patalpose, laiptinėse turi būti įrengtas avarinis apšvietimas. Apšvietos mažiausia ribinė vertė turi būti 5 lx ant grindų.

VIII. ŠILDYMAS IR VĖDINIMAS

87. Mokyklų patalpų šildymo ir vėdinimo sistemos bei jų įrengimas turi atitikti statybos techninio reglamento reikalavimus [4.39].

88. Patalpų mikroklimatas pagal paskirtį turi atitikti visuomenės sveikatos priežiūros teisės aktais nustatytus reikalavimus [4.16].

89. Mokyklos mokymo, ugdymo patalpose oro temperatūra šildymo sezonu turi atitikti 4 lentelėje reglamentuotus dydžius.

4 lentelė. Įvairių patalpų oro temperatūrų vertės

Patalpos pavadinimas	Oro temperatūra °C
1. Priešmokyklinio ugdymo grupė	20–22
2. Mokymo klasė, mokymo kabinetas, aktų salė	18–19

5. Sporto salė	15–17
6. Persirengimo kambarys prie sporto salės	20–21
7. Dušas prie sporto salės	25–26
8. Tualetas su prausykla	18–19
9. Sveikatos kabinetas	21–23
10. Valgykla	20–22
11. Vestibiulis, koridorius, laiptinė	16–18
12. Patalpos, skirtos poilsiui	17–19

90. Nevykstant pamokoms oro temperatūra mokyklos patalpose turi būti ne žemesnė kaip 15° C.

91. Natūraliam patalpų vėdinimui turi būti numatytos orlaidės ir/ar viršlangiai, kurie turi funkcionuoti visais metų laikais.

92. Mokymo, ugdymo patalpos vėdinamos per pertraukas, kai jose nėra mokinių ir priešmokyklinio ugdymo grupių vaikų, o naudojamos poilsiui patalpos, – pamokų metu.

93. Projektuojant mechaninį vėdinimą turi būti numatyta ištraukiamoji ir tiekiamoji vėdinimo sistemos. Ištraukiamoji vėdinimo sistema turi būti numatyta informatikos kabinete, maisto tvarkymo patalpose, tualetuose, dušinėse, sporto salėje.

94. Atskiros vėdinimo sistemos turi būti mokymo klasėse ir mokymo kabinetuose, aktų, sporto salėse, dirbtuvėse, sveikatos kabinete, maisto tvarkymo patalpose ir tualetuose bei dušinėse.

95. Dirbtuvėse prie staklių ir mechanizmų, kuriais dirbant išsiskiria šiluma ir dulkės, turi būti numatyta vietinė ištraukiamoji ventiliacija.

IX. VANDENS TIEKIMAS IR NUOTEKOS

96. Mokyklos turi būti prijungtos prie centralizuoto vandentiekio ir nuotekų tinklų. Jeigu nėra centralizuoto vandentiekio ir nuotekų, turi būti įrengti vietiniai vandentiekio ir nuotekų tinklai ir nutekamojo vandens valymo įrenginiai. Maisto tvarkymo patalpose buitinės nuotekos turi būti efektyviai atskirtos nuo gamybinių, kad nekiltų maisto užteršimo pavojus [4.34].

97. Tiekiamas geriamasis vanduo ir jo programinė priežiūra turi atitikti visuomenės sveikatos priežiūros teisės aktų reikalavimus [4.35].

98. Už geriamojo vandens kokybę ir programinės priežiūros organizavimą atsakingi geriamojo vandens tiekėjai ar kiti įstatymu nustatyti asmenys [4.3].

99. Šalto vandens čiaupai turi būti įrengti mokymo klasėse, informatikos kabinete, prie laboratorinių ir demonstravimo stalų chemijos, fizikos ir biologijos kabinetuose.

100. Karštas ir šaltas vanduo turi būti tiekiamas į maisto tvarkymo patalpas, prausyklą prie valgyklos, dušines, mergaičių asmens higienos kabinas, tualetus, sveikatos ir technologijų kabinetus, techninio personalo patalpas.

101. Iš karšto vandens čiaupų ištekiančio vandens temperatūra turi būti ne žemesnė kaip 50°C ir ne aukštesnė kaip 60° C.

X. MAITINIMO ORGANIZAVIMAS

102. Mokykloje turi būti sudarytos sąlygos maitinimui organizuoti.

103. Už maitinimo organizavimą yra atsakingas mokyklos steigėjas, maitinimo paslaugas teikėjas ir mokyklos vadovas.

104. Maitinimas turi būti organizuotas taip, kad būtų sudarytos sąlygos visiems pavalgyti šilto maisto.

105. Maitinimas turi būti organizuojamas pagal valgiaraščius, patvirtintus mokyklos vadovo ir suderintus su visuomenės sveikatos centru apskrityje nustatyta tvarka (3 priedas).

106. Į mokyklos maisto tvarkymo patalpas turi būti įrengtas atskiras įėjimas iš ūkinės paskirties aikštelės.

107. Maisto produktų tiekimas į mokyklą, maisto tvarkymo įranga ir maisto tvarkymas turi atitikti visuomenės sveikatos priežiūros ir kitų teisės aktų reikalavimus [4.12, 4.34, 4.44].

108. Maitinimas turi atitikti fiziologinius mokinių, vaikų amžiaus ypatumus bei sveikos mitybos principus ir taisykles.

109. Maitinimui tiekiamų maisto produktų asortimentas turi būti suderintas su visuomenės sveikatos centru apskrityje.

110. Rekomenduojamos maitinimui maisto produktų grupės: daržovės, bulvės, vaisiai, uogos ir jų patiekalai, sultys; grūdiniai (duonos gaminiai, kruopų patiekalai (košės) ir ankštiniai produktai; pienas ir jo produktai (išskyrus riebią grietinę ir riebų sūrį); liesa mėsa, paukštiena; neriebi žuvis ir jų produktai; augalinis aliejus; kiaušiniai.

111. Mokyklose turi būti organizuojamas tausojantis maitinimas sergantiems virškinamojo trakto, inkstų, kepenų ir kitomis ligomis.

112. Mokyklos sveikatos priežiūros darbuotojas turi pateikti mokyklos vadovui priešmokyklinio ugdymo grupių vaikų ir mokinių, kuriems reikalingas tausojantis maitinimas, sąrašą. Tausojantis maitinimas turi būti ruošiamas pagal atskirą valgiaraštį.

XI. PATALPŲ IR ĮRENGINIŲ PRIEŽIŪRA

113. Bendro naudojimo patalpos ir įrenginiai prižiūrimi nuolat ir valomi pagal poreikį. Visos kitos mokyklos patalpos ir jose esantys įrenginiai turi būti tvarkomi, valomi kiekvieną dieną drėgnu būdu.

114. Valgykloje stalai turi būti valomi švaria drėgna šluoste po kiekvieno maitinimo, naudojant leidžiamus paviršių valiklius.

115. Valgykloje indai ir įrankiai turi būti plaunami naudojant tik indų plovimui skirtas plovimo priemones.

116. Langų stiklai, šviestuvai turi būti valomi pagal reikmes, bet ne rečiau kaip du kartus per metus.

117. Privalomasis aplinkos kenksmingumo pašalinimas, esant susirgimams, atliekamas teisės aktų nustatyta tvarka [4.28].

118. Mokykloje turi būti atliekama kenkėjų kontrolė, kuri vykdoma teisės aktų nustatyta tvarka [4.27].

119. Naudojami valikliai, dezinfektantai, kiti biocidai turi būti teisės aktų nustatyta tvarka leistini naudoti Lietuvos Respublikoje [4.29, 4.30].

120. Asmenys, dirbantys su valymo, plovimo, dezinfekcijos, dezinsekcijos ir deratizacijos priemonėmis, turi mokėti naudotis šiomis priemonėmis ir laikytis gamintojo ar tiekėjo saugos duomenų lapuose nurodytų sveikatos saugos reikalavimų [4.24].

121. Tualetų valymo inventorių turi būti paženklintas ir laikomas atskirai nuo kito valymo inventoriaus.

122. Valymo priemonės, dezinfektantai bei kiti biocidai turi būti saugiai laikomi specialioje tam pritaikytoje patalpoje ar įrenginiuose, mokiniams bei priešmokyklinio ugdymo grupės vaikams neprieinamoje vietoje.

123. Draudžiama atlikti remonto darbus bei aplinkos kenksmingumo pašalinimą dezinfekcinėmis medžiagomis mokiniams esant mokykloje.

124. Draudžiama mokiniams valyti tualetus, langus, šviestuvus bei dirbti maisto tvarkymo patalpose.

125. Buitinės atliekos turi būti tvarkomos teisės aktų nustatyta tvarka [4.4].

XII. MOKINIŲ UGDYMO PROCESO HIGIENA

126. Mokslo metų trukmė I–V klasėse neturi viršyti 170 darbo dienų, aukštesnėse klasėse – 200 darbo dienų.

127. Maksimali mokymosi trukmė per savaitę pateikta 5 lentelėje.

5 lentelė. Mokymosi trukmė per savaitę

	Klasės						
	I IX–X	II XI–XII	III–IV	V	VI	VII	VIII
Maksimalus pamokų skaičius	22 32	23 32	23	27	29	30	31
Papildomojo ugdymo pamokų skaičius	4 3	4 4	4	3	3	3	3
Laikas, skirtas namų užduotims atlikti, valandomis	0 13	0–0,5* 13	5	8	8	10	10

*per antrąjį pusmetį

128. Pamokos trukmė yra 45 min., pirmoje klasėje – 35 min. Jeigu ugdymo proceso metu organizuojami kontroliniai darbai, pamokos trukmė gali būti koreguojama, tačiau maksimali mokinio veiklos trukmė be pertraukos neturi viršyti 45 min.

129. Mokymo krūvis per mokslo metus turi būti paskirstomas taip, kad mokslo metų pradžioje jis palaipsniui didėtų, o pabaigoje mažėtų. Minimaliu krūviu rekomenduojama dirbti: pirmoje klasėje pirmas šešias savaites, kitose klasėse – pirmas dvi, tris savaites, savaitę trimestro pabaigoje, po kiekvienų atostogų – pirmą savaitę ir mokslo metų paskutinį mėnesį. Sudėtingesnė programa, didesnis krūvis turi būti skiriamas darbingiausiu periodu, atsižvelgiant į mokslo metų suskirstymą (pusmečiais, trimestrais).

130. Sudarant pamokų tvarkaraštį turi būti atsižvelgta į mokinių darbingumą. Sudėtingiems mokymo dalykams būtina skirti darbingiausią laiką. Būtinai optimalus atskirų dalykų paskirstymas, racionalus gamtos ir tikslųjų mokslų pamokų kaitaliojimas su muzikos, dailės, technologijų, kūno kultūros pamokomis per savaitę ir per dieną.

131. Visų klasių mokiniams per savaitę privalomos ne mažiau kaip 3 kūno kultūros pratybos [4.7].

132. Papildomas ugdymas neturi būti privalomas. Papildomas ugdymas turi būti organizuojamas padarius ne trumpesnę kaip 30 min. pertrauką po pamokų.

133. Pamokos pirmoje pamainoje turi būti pradėtos ne anksčiau kaip 8 val. ir ne vėliau kaip 9 val.

134. Mokyklai dirbant dviem pamainom, pirmų, antrų ir baigiamųjų klasių mokiniai turi mokytis pirmoje pamainoje.

135. Pamokas antroje pamainoje galima pradėti atsižvelgiant į mokyklos galimybes, bet baigti jas būtina: pradinių klasių mokiniams ne vėliau kaip 17 val., o aukštesniųjų klasių – 18.30 val.

136. Antroje pamainoje mokiniai gali mokytis ne ilgiau kaip vienerius mokslo metus, po to būtina ne trumpesnė kaip vienerių mokslo metų pertrauka, mokantis pirmoje pamainoje.

137. Kontroliniams darbams rekomenduojama skirti darbingiausias dienas ir savaitės laiką – antrą ir trečią pamokas antradieniais ir trečiadieniais. Nerekomenduojama – pirmadieniais ir penktadieniais. Mokiniai per dieną gali turėti ne daugiau kaip 1 kontrolinį darbą.

138. Per dieną negali būti daugiau kaip 7 pamokos.

139. Pertraukų trukmė gali būti įvairi, bet jos turi būti ne trumpesnės kaip 10 min. Būtina viena didžioji – 30 min. pertrauka arba dvi pertraukos po 20 min., skirtos pietums.

140. Per egzaminus turi būti laikomasi bendrosios ir psichohigienos reikalavimų. Egzaminai turi vykti pirmoje dienos pusėje, pradžia ne anksčiau kaip 8 val. ryto, mokiniams žinoma egzaminavimo forma.

141. Per atostogas neturi būti skiriami namų darbai.

XIII. MOKINIŲ SVEIKATOS UGDYMAS BEI PRIEŽIŪRA

142. Mokykloje turi būti vykdomas mokinių sveikatos ugdymas. Formalioji sveikatos ugdymo programa integruojama į kitų mokymo dalykų programas.

143. Sveikatos ugdymas gali būti vykdomas specialiose sveikatos ar sveikos gyvensenos pamokose, kuris organizuojamas kaip pasirenkamas kursas.

144. Formalusis sveikatos ugdymas įtvirtinamas įgyvendinant neformaliąją sveikatos ugdymo programą ir tikslines, sveikatą remiančias, trumpalaikes ar ilgalaikes sveikatos mokymo ir stiprinimo programas.

145. Mokykloje mokiniams turi būti užtikrintas pirminių visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų teikimas teisės aktų nustatyta tvarka.

146. Sveikatos kabinete turi būti pirmosios pagalbos rinkinys (2 priedas).

147. Mokinių sveikatos tikrinimas turi būti vykdomas teisės aktų nustatyta tvarka [4.21]. Mokiniai kiekvienais metais iki rugsėjo 15 d. mokyklai turi pateikti informaciją apie profilaktinio sveikatos patikrinimo rezultatus. Ši informacija naudojama auditui bei stebėsenai [4.5].

148. Užkrečiamųjų ligų profilaktika bei informacija apie vaikų užkrečiamąsias ligas, nelaimingus atsitikimus, susijusius su apsinuodijimais, turi būti tvarkoma teisės aktų nustatyta tvarka [4.10, 4.31, 4.43].

Lietuvos higienos normos
HN 21:2005 „Bendrojo
lavinimo mokykla.
Bendrieji sveikatos saugos
reikalavimai“
1 priedas

DIRBTUVIŲ PIRMOSIOS PAGALBOS RINKINYS

Medicinos pagalbos priemonės pavadinimas	Kiekis
1. Palaikomasis nesterilus tvarstis	1 vnt.
2. Palaikomasis sterilus tvarstis	1 vnt.
3. Pirmosios pagalbos įvairių dydžių pleistro juostelės	3–4 vnt.
4. Lipnus pleistras (ritinėlis)	1 vnt.
5. Vienkartinės medicininės nesterilios pirštinės	4 vnt.
6. Iodum 5% sol.spir. vidinė pakuotė	Mažiausia
7. Žaizdų dezinfekavimo tirpalas (Oktenidino dihydrochloridas arba kitas vidinė pakuotė užregistruotas preparatas)	Mažiausia
8. Amonii causticum 10% sol. vidinė pakuotė	Mažiausia
9. Pirmosios pagalbos žirkklės	1 vnt.

Lietuvos higienos normos
HN 21:2005
„Bendrojo lavinimo
mokykla. Bendrieji
sveikatos saugos
reikalavimai“

SVEIKATOS KABINETO PIRMOSIOS PAGALBOS RINKINYS

Medicinos pagalbos ir kitų priemonių pavadinimas	Kiekis	Paskirtis
1. Didelis sterilus tvarstis, 10 cm x 12 cm	2 vnt.	
2. Karpomas pirmosios pagalbos pleistras, 10 cm x 6 cm vnt.		8
3. Lipnus pleistras, 2,5 cm x 5 m	1	vnt.
		Tvarsčiui pritvirtinti
4. Neaustinės medžiagos servetėlė, 20 cm x 30 cm	10 vnt.	
5. Palaikomasis trikampo formos tvarstis	1 vnt.	
		Pažeistai viršutinei galūnei parišti
6. Palaikomasis tvarstis, 6 cm x 4 m	3 vnt.	
7. Palaikomasis tvarstis, 8 cm x 4 m	3 vnt.	
8. Pirmosios pagalbos žirkklės	1 vnt.	
9. Pirmosios pagalbos pleistro juostelės	20 vnt.	
10. Plastikinis maišelis, 30 cm x 40 cm	2 vnt.	
11. Sterilus akių tvarstis	2 vnt.	
12. Sterilus nudegimų tvarstis, 40 cm x 60 cm	1 vnt.	
13. Sterilus nudegimų tvarstis, 60 cm x 80 cm	1 vnt.	
14. Sterilus žaizdų tvarstis, 10 cm x 10 cm	6 vnt.	
15. Speciali antklodė, ne mažesnė kaip 140 cm x 200 cm vnt.		1
		Nukentėjusiajam
		paguldyti ir (ar) apkloti
16. Tinklinis cilindrinis galūnių tvarstis, 4 m	1 vnt.	
17. Vidutinio dydžio sterilus tvarstis, 8 cm x 10 cm	3 vnt.	
18. Vienkartinės medicininės nesterilios pirštinės	4 vnt.	
19. Iodum 5% sol. spir.		Mažiausia vidinė pakuotė
20. Ammonii causticum 10% sol.		Mažiausia vidinė pakuotė
21. Žaizdų dezinfekavimo tirpalas (Oktenidino dihidrochloridas arba kitas užregistruotas preparatas)		Mažiausia vidinė pakuotė
22. Rinkinio aprašas	1	vnt.
		Tvirtinamas ant
		dėžutės/spintelės
		durelių/ dangtelio
		vidinės pusės

VALGIARAŠČIŲ SUDARYMO IR DERINIMO SU VISUOMENĖS SVEIKATOS CENTRU APSKRITYJE TVARKOS APRAŠAS

1. Valgiaraščiai turi būti sudaromi atsižvelgiant į rekomenduojamas paros maisto medžiagų ir energijos normas vaikams, patvirtintas sveikatos apsaugos ministro [4. 18].
 2. Valgiaraščiuose turi būti nurodyti maisto produktai ir patiekalai bei jų kiekiai.
 3. Turi būti apskaičiuoti kiekvienos dienos ir vidutiniai (iš ne mažiau kaip 10 dienų valgiaraščių) baltymų, riebalų, angliavandenių kiekiai (g) ir energinė vertė (kcal).
 4. Sudarant valgiaraščius, rekomenduojama atsižvelgti į tai, kad mokyklinio amžiaus vaikams pusryčiai turėtų sudaryti 25% paros energijos, pietūs 30–40%, priešpiečiai arba pavakariai – 15%, (jei tokie yra valgiaraščiuose). Kai kurie produktai turėtų būti patiekiami kiekvieną dieną – daržovės, vaisiai ar uogos, pienas ar pieno produktai, mėsa, duona, kiti produktai gali būti patiekiami kas antrą dieną (bet ne rečiau kaip 1–2 kartus per savaitę) – vaisių ar daržovių sultys, žuvis, sūris, kiaušiniai, grietinė.
 5. Visuomenės sveikatos centrui apskrityje kasmet iki mokslo metų pradžios turi būti pateikti mokyklos vadovo patvirtinti ne mažiau kaip 10 dienų valgiaraščiai.
 6. Suderinti valgiaraščiai turi turėti visuomenės sveikatos centro apskrityje žymą.
-